

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПСИХОЛОГІЇ»

кафедра філософії права
та юридичної логіки

Статус дисципліни – обов’язкова;
Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий);
Ступінь вищої освіти – доктор філософії;
Форми здобуття вищої освіти – інституційна (очна (денна), заочна);
Мова навчання – державна;
Навчальний рік – 2020-2021
Форма підсумкового контролю – іспит

Полудьонна Наталія Станіславівна
кандидат психологічних наук, доцент,
професор кафедри
Профайл викладача:
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=FelzmLEAAAAJ&hl=uk&oi=ao>

Роговенко Марія Михайлівна
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри
Профайл викладача:
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=29KUFIMAAAAJ&hl=uk&oi=ao>

Контактний телефон
Електронна адреса
Розклад навчальних занять

Консультації

Тел.: 249-09-69
E-mail: k014@naiau.kiev.ua
Робоче місце: пл. Солом’янська, 1,
каб. 811
Очні:
(відповідно до графіка консультацій
науково-педагогічних працівників
кафедри) з 14:00 до 16:30
Онлайн:
електронною поштою, пн-пт з 9:00 до
16:00

Стислий опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни є опанування знаннями та навичками з організації науково-дослідної діяльності у психології, сприяння розвитку наукового світогляду і творчого мислення.

Тривалість – 3 кредити, загальна кількість годин – 90; годин аудиторних – 30, самостійної роботи – 60.

Форми та методи навчання інституційна (очна (денна), заочна); частково-пошукові, проблемні; дальтон-технологія; активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», синектики, Сократів діалог, аналогій, стоп-кадр, ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій, синтез думок), метод ситуацій (ситуація-вправа, ситуація-оцінка, ситуація-проблема, ситуація-ілюстрація), імпульс-повідомлення, незакінчені речення, складання коментованої схеми навчального питання.

Система поточного контролю: усне опитування (бліц-опитування, фронтальне опитування); робота за індивідуальними завданнями; тестування; реферативне повідомлення; поняттєвий диктант; захист проєктів (презентацій); поняттєве вправляння; групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

Система підсумкового контролю – усна відповідь або тестування.

Пререквізити (Prerequisite) – «Методологія наукових досліджень» (за ступенем вищої освіти магістр), «Українська мова за професійним спрямуванням».

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання («hard skills»)

Програмні результати навчання **Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач**

Для здобувачів вищої освіти ступеня вищої освіти доктор філософії зі спеціальності
053 «Психологія»

Знання :

- поняттєво-категоріальний апарат науки у цілому та психологічної зокрема;
- значення, мету, функції та структуру методології науки;
- характеристики та особливості методів дослідження у психології;
- методологію, особливості організації та здійснення наукових досліджень у психології;
- сутність поняття «наука», її ознаки, функції, мета, завдання;
- форми організації та управління наукою в Україні;
- мету, функції та завдання наукознавства;

Загальна компетентність (ЗК):

ЗК 1 Здатність до розуміння широкого кола філософських питань, системних зв'язків між явищами і процесами; абстрактного, критичного мислення; використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналізу психологічних явищ на рівні філософської методології.

ЗК 2 Здатність до проведення методично грамотного наукового дослідження; дотримання норм наукової етики під час дослідницької діяльності.

ЗК 3 Здатність до використання міжнародного досвіду реалізації завдань

види, форми, суб'єкти;

- умови та вимоги підготовки та атестації наукових і науково-педагогічних кадрів;

- сутність та комплекс вимог до наукового дослідження у психології, його класифікацію, види, форми, науковий та науково-прикладний результат;

- форми узагальнення наукових результатів;

- поняття творчості та наукової творчості (її ознаки, умови ефективності творчої діяльності);

- поняття наукової школи, її структуру, функції та ознаки;

- характерні особливості форм наукових документів, логічні засоби зв'язку, техніко-орфографічні правила оформлення та уніфікації елементів;

- характерні особливості наукової мови;

- поняття наукової і науково-технічної експертизи;

- сутність наукового методу, його надійність та валідність, класифікації, вимоги;

- принципи формування вибіркової сукупності, її типи, ознаки репрезентативності, способи «ремонту»;

Вміння:

- організовувати власну розумову діяльність;

- складати модель творчої роботи, програму і план власного дослідження;

- конструювати показники, індикатори, шкали, індекси відповідно до конкретної дослідницької проблеми у психології;

- формулювати гіпотези, доводити (або спростовувати) їх;

- обґрунтовувати практичну значущість результатів психологічного дослідження;

- представляти результати наукового дослідження у різних формах наукового документу;

- захищати результати власного дослідження у встановленому порядку;

- здійснювати аналіз теоретико-експериментальних даних у психології;

- формулювати висновки та пропозиції;

використання іншомовних інформаційних ресурсів, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз, самостійної підготовки наукових публікацій в іноземних виданнях та участі у міжнародних наукових проектах.

ЗК 5 Здатність до науково-дослідної та науково-педагогічної діяльності з використанням новітніх інформаційних технологій

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

ФК 1 Здатність аналізувати та зіставляти інформацію з позицій різних наукових підходів, отриману з різних джерел, в тому числі іншомовних, та суміжних з психологією галузей знань.

ФК 3 Здатність визначати проблему, гіпотезу, мету, завдання, методи дослідження, планувати та проводити психологічне дослідження, інтерпретувати його результати, визначати перспективи подальших наукових розвідок із дотриманням належної академічної та професійної доброчесності.

ФК 4 Здатність застосовувати методи математичної статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних з використанням спеціальних обчислювальних програм.

ФК 8 Здатність до прогнозування перспективних тенденцій розвитку психологічної науки.

ФК 9 Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію та професійну мобільність.

- застосовувати сучасні ефективні способи роботи з науковою, довідниковою та науково-методичною літературою;
- методично грамотно працювати з текстами наукових джерел;
- доцільно використовувати категоріально-поняттєвий апарат методології науки та методології психології;
- здійснювати критичний аналіз наукової інформації, аргументувати та обстоювати власну точку зору;
- висвітлювати результати дослідницьких пошуків у дисертаційній роботі, а також узагальнювати результати науково-дослідної роботи на кожному етапі;
- раціонально використовувати методи наукового пізнання у психології.

Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення навчальної дисципліни («soft skills»):

ФК 1 Здатність аналізувати та зіставляти інформацію з позицій різних наукових підходів, отриману з різних джерел, в тому числі іншомовних, та суміжних з психологією галузей знань.

ФК 3 Здатність визначати проблему, гіпотезу, мету, завдання, методи дослідження, планувати та проводити психологічне дослідження, інтерпретувати його результати, визначати перспективи подальших наукових розвідок із дотриманням належної академічної та професійної доброчесності.

ФК 4 Здатність застосовувати методи математичної статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних з використанням спеціальних обчислювальних програм.

ФК 8 Здатність до прогнозування перспективних тенденцій розвитку психологічної науки.

ФК 9 Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію та професійну мобільність.

Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі тем
Тема 1. Наукове дослідження як особлива сфера діяльності.	Лекція: онлайн Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; Методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні ("мозковий штурм", ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, незакінчені речення, складання коментованої схеми навчального питання.	Під час лекційного заняття законспектувати основні положення. 1. Визначити особливості наукового пізнання. 2. Розробити структурно-логічну схему «Двоконтурна структура процесу пізнання». 3. Охарактеризувати структурні елементи науки. 4. Заповнити таблицю «Етапи становлення і розвитку науки». 5. Визначити специфічні функції, завдання видів наукової діяльності. 6. Опрацювати Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (розділ II), виписати суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності та коротко їх охарактеризувати. 7. Проаналізувати та порівняти форми наукових досліджень: фундаментальні та прикладні.
Тема 2. Загальна методологія наукової творчості у психології.	Лекція: онлайн Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; Методи: проблемні, активні та інтерактивні, евристичні ("мозковий штурм", синектики, ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій, синтез думок), незакінчені речення, складання коментованої схеми навчального питання.	Під час лекційного заняття законспектувати основні положення. 1. Скласти таблицю «Підходи до визначення поняття «методологія»» 2. Визначити функції методології наукового дослідження та дати їм коротку характеристику. 3. Визначити та записати особливості методології дослідження в галузі психології. 4. Схематично зобразити структуру методології та охарактеризувати її складові. 5. Порівняти переваги і недоліки трьох самостійно обраних вами методологічних підходів у наукових дослідженнях. 6. Пояснити, чому поряд з методологією пізнання потрібна й методологія практичної діяльності. Обґрунтувати корисність чи непотрібність методології практичної діяльності.

Тема 3. Форми наукових документів: загальна характеристика.	Лекція: онлайн Семінарське і практичне заняття: індивідуальні та групові опитування; Методи: частково-пошукові, проблемні; дальтон-технологія; активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні ("мозковий штурм", синектики, Сократів діалог, аналогій, стоп-кадр, ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій, синтез думок), метод ситуацій (ситуація-вправа, ситуація-оцінка, ситуація-проблема, ситуація-ілюстрація), незакінчені речення, складання коментованої схеми навчального питання.	Під час лекційного заняття законспектувати основні положення. 1. Скласти таблицю з переліком груп наукових видань. 2. Визначити спільні та відмінні ознаки науково-дослідних та джерелознавчих наукових видань. 3. Визначити характерні ознаки писемної наукової мови. 4. Виконання вправ щодо використання функціонально-лексичних засобів зв'язку в науковому тексті. 5. Виконання вправ щодо використання логічних засобів зв'язку в науковому тексті. 6. Провести аналіз запропонованого наукового тексту та визначити обґрунтованість застосування авторами тих чи інших наукових термінів. 7. Сформулювати правила оформлення посилань на наукові джерела при підготовці наукового дослідження. 8. Вправи щодо коректного використання наукових літературних джерел та недопущення плагіату.
Тема 4. Зміст організаційного, дослідного та завершального етапів дослідження у психології.	Лекція: онлайн Семінарське і практичне заняття: індивідуальні та групові опитування; Методи: частково-пошукові, проблемні; дальтон-технологія; активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні ("мозковий штурм", синектики, Сократів діалог, аналогій, стоп-кадр, ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій, синтез думок), метод ситуацій (ситуація-вправа, ситуація-оцінка, ситуація-проблема, ситуація-ілюстрація), незакінчені речення, складання коментованої схеми навчального питання.	Під час лекційного заняття законспектувати основні положення. 1. Провести класифікацію наукових досліджень за ознаками: за напрямом розвитку виробництва; за ступенем важливості; за науковим рівнем; за джерелом фінансування. 2. Визначити спільні методологічні підходи і універсальні послідовні процедури наукових досліджень. 3. Створити структурно-логічну схему етапів проведення наукових досліджень. 4. Скласти розширений план дослідного етапу наукового дослідження на довільно обрану тему відповідно до спеціальності. 5. Виконання вправ з формулювання наукового результату та визначення форми реалізації результатів наукового дослідження.

Тема 5. Загальна характеристика методів наукових досліджень у психології.	Лекція: онлайн Семінарське і практичне заняття: індивідуальні та групові опитування; Методи: частково-пошукові, проблемні; дальтон-технологія; активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні ("мозковий штурм", синектики, Сократів діалог, аналогій, стоп-кадр, ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій, синтез думок), метод ситуацій (ситуація-вправа, ситуація-оцінка, ситуація-проблема, ситуація-ілюстрація), незакінчені речення, складання коментованої схеми навчального питання.	Під час лекційного заняття законспектувати основні положення. 1. Здійснити ранжування за глибиною змісту понять "науковий метод", "метод", "метод науки", "методика". 2. Складання словника категоріально-поняттєвого масиву з теми навчальної дисципліни. 3. Використовуючи порівняльний метод проаналізуйте групу вербальних методів дослідження. 4. Застосування статистичного методу для досліджуваного явища з метою підтвердження його стабільності чи динаміки. (на основі запропонованого викладачем матеріалу). 5. Здійснити порівняльний аналіз методів узагальнення та порівняння. 6. Здійснити порівняльний аналіз переваг та недоліків методів: спостереження, анкетування, опитування, тесту, експерименту. Результати оформити у таблицю. 7. Застосовуючи метод експертних оцінок, дайте висновок щодо досліджуваних фактів (запропоновані викладачем у різних варіантах). Результат візуалізувати у вигляді діаграми. 8. В процесі самостійного опрацювання спеціальної літератури (2-5 найменувань за вибором) ознайомитись зі специфікою методу бесіди/інтерв'ю, їх дослідницькими функціями. Виокремити алгоритм підготовки до бесіди/інтерв'ю з респондентом та вступу з ним у контакт. 9. Розробити план власної бесіди/інтерв'ю з респондентами (5-10 осіб). Провести бесіди/інтерв'ю. У письмовій формі зафіксувати результати бесіди/інтерв'ю, здійснити їх належну обробку. 10. В процесі самостійного опрацювання спеціальної літератури (2-5 найменувань за вибором) ознайомитись зі специфікою методу анкетування. Визначити основні
--	---	--

		види анкет та їх значення в процесі проведення наукового дослідження. 11. Підібрати два типи анкет (з відкритими та закритими запитаннями). Провести анкетування (5-10 осіб). У письмовій формі зафіксувати результати анкетування, здійснити їх належну обробку.
--	--	---

Основні інформаційні джерела

«Про наукову і науково-технічну діяльність»: Закон України № 848 – VIII від 26.11.2015 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 3.

Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с.

Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студ., курсантів, аспірантів та ад'юнктів / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.

Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / М.В. Корягін, М.Ю. Чік. – К.: Алерта, 2014. – 622 с.

Прибутко П.С., ін.. Основи методології наукових досліджень – МВС України, НАВС. – К., 2015.

Паниотто В.И., Максименко В.С. Количественные методы в социологических исследованиях / В.И.Паниотто, В.С.Максименко. – К.: Либідь, 2003. – 272 с.

Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 7-є видання, перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2010. – 295 с.

Технічне обладнання та програмне забезпечення навчальної дисципліни

– мультимедійний проектор, комп'ютер/ноутбук/планшет, інтерактивна дошка.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика щодо термінів виконання та перескладання:

- умови допуску до підсумкового контролю є активна робота під час семінарських та практичних занять; позитивні оцінки з усіх тем навчальної дисципліни; опрацювання більшості з рекомендованих джерел, виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
 - сума балів поточного контролю має становити не менше 30 балів;
- Перескладання тем реалізується у таких формах:
- усне і письмове опитування;

- рецензування відповідей та письмових робіт;
- обговорення проблемних питань;
- написання есе, тез тощо.

Політика щодо академічної доброчесності:

здобувачі вищої освіти мають поважати авторські права та недопущення академічного плагіату в усіх видах наукової, науково-методичної та навчальної діяльності, дотримуватися принципів академічної доброчесності, правил академічної етики, інформаційної культури та підвищення відповідальності за дотриманням норм цитування.

<https://okop.naia.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

Поточному контролю підлягають:

- глибина, повнота, обґрунтованість відповіді;
- доповнення, запитання до тих, хто відповідає;
- рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (робот у парах, малих групах), активність під час обговорення питань;
- глибина аналізу наукової та навчальної літератури;
- письмові завдання (тести, контрольні роботи, есе, реферати);
- якість самостійного опрацювання питань;
- систематичність роботи на заняттях.

Політика щодо відвідування:

передбачає систематичне, регулярне оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з усіх тем навчальної дисципліни) за результатами аудиторних занять, самостійної та індивідуальної роботи.

Під час занять здобувачі вищої освіти працюють у такому форматі:

усне опитування

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- уміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку й розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

практичні завдання

- уміння застосовувати теоретичні положення у вирішенні проблем;
- уміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Політика вивчення та викладання навчальної дисципліни здійснюється з дотриманням основних нормативних документів Національної академії внутрішніх справ:

Оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)						Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
max 60%						max 40%	max 100%
T1	T2	T3	T4	T5	Самостійна робота	Іспит	100
5	5	10	15	15	10	40	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення дисципліни

Підпис автора силабусу:

Наталія ПОЛУДЬОННА